

Natuurreservaten

Zuiderkempen

Jaargang 3
driemaandelijks tijdschrift
september 1997 Nr. 2

Voor de gebruiksvriendelijkheid is de opmaak licht gewijzigd.

'Dag van de Natuur '

een maandje vroeger in de Zuiderkempen

Op zondag 22 november '97 organiseert Natuurreservaten vzw de 'Dag van de Natuur'. Iedereen kan dan, al werkend, met het beheer van de reservaten kennis maken. Maar, ... dezelfde dag zal onze afdeling de handen vol hebben op de eetdag in Blauberg. Daarom organiseert de Afdeling Zuiderkempen op zaterdag 25 oktober '97 de Dag van de Natuur in Laakdal. Daar kan je zowat het hele gamma natuurbeheerswerken meemaken. Onder deskundige leiding kan je maaisel afvoeren, wilgen knotten, wandelpaden maaien en opruimen, kappen en afvoer van hakhout. We willen zo veel mogelijk mensen al werkend in contact brengen met de natuur in onze Laakdalse reservaten : Roost en Craeywinckel. Op een boeiende, fysiek misschien vermoeiende, maar o zo gezonde manier krijgen ze een beter zicht op het belang van vrijwillige inzet voor natuurbeheer en behoud van het landschap.

En, onze ploeg uit Laakdal kennende, is er zoals gewoonlijk ook een 'feestelijke' picknick voorzien, na het noeste werk wel te verstaan. Daardoor wordt niet alleen de mens, maar ook de groepsgeest nogmaals versterkt. Uiteraard is iedereen van harte welkom. Samenkomst om 9 u en om 13 u aan de Parking van Pecotex.

Laarzen of stevig schoeisel zijn nodig, werkhandschoenen zijn aangewezen. Nog vragen? Bel 014/840210. Ook als je met vele tientallen harde werkers wil komen, bel dan even bovenstaand nummer, kwestie van genoeg materiaal én pistoleekes te voorzien. Tot dan !

Het Decreet.

Na een laatste poging van de Boerenbond om het decreet te kelderen werd het "Ontwerp Decreet Natuurbehoud" op 10 juli dan toch goedgekeurd door de Commissie Leefmilieu van het Vlaamse Parlement. Naar alle waarschijnlijkheid zal eind september of begin oktober het Vlaamse Parlement "Het decreet op natuurbehoud" in plenaire zitting goedkeuren.

Het decreet is een kaderdecreet, de praktische uitvoering zal geregeld worden in een reeks uitvoeringsbesluiten.

Een heet belangrijke stap is gezet naar een natuurbehoud met meer middelen en een betere wettelijke ondersteuning. In een volgend nummer zal het decreet (indien goedgekeurd) verder toegelicht worden.

RANUNCULUS FICARIA

We liepen met bange teentjes
toen het eerste bloempje er stond.
Snel vlogen de edelsteentjes
overal door de lente in 't rond.

Maar ze verdwijnen, ze versmelten
als de zomerse zon zal verschijnen.

Steeds zwakker worden hun beentjes
en een vochtige donkere mond
zuigt aan wel honderden speentjes
het geelgroene tapijt in de grond.

Maar weer zullen ze verschijnen,
ze verrijzen als de sneeuw
door de zon zal verdwijnen.
Vic

Dankbare herinnering aan Gust

Op 3 juli '97 overleed Gust De Vriendt. een van onze trouwste Laakdalse leden. Vooral bij de beheerswerken in de Roost was hij een van de pioniers en een belangrijk voortrekker. Met zijn moestuin in de buurt . deed 'zijn kot' jarenlang dienst als depot voor beheersmateriaal. Het waren nogal eens tijden toen de hooilanden in de Roost met de zeis werden gemaaid en het gras gehooïd. En wie herinnert zich niet dat het trio Gust, Jos (alias 't Vat) zaliger en Dolf gedurende veertien dagen hele dagen 'den toemert' maaiden en het gras afvoerden. Wanneer iedereen huiswaarts keerde na een beheersdag. tikte zijn hamertje nog lange tijd na in de Roost. De volgende dag stond alles weer haarscherp gebruiksklaar. Gust genoot van de gezellige sfeer en van de beheersresultaten. Hij telde jaarlijks de orchideeën die hun kopje boven staken.

Gusts gezondheid ging de laatste jaren sterk achteruit. Zijn werk in 'de put' hadden zijn longen geen goed gedaan. Aan huis gekluisterd en niet meer naar zijn geliefde 'broek' kunnend, droeg hij zijn ziekte enorm moedig. Zijn interesse in onze vereniging en ons natuureservaat zijn echter steeds gebleven. Hij las aandachtig ons tijdschrift en vroeg bij een bezoek honderduit over alles wat er gebeurd was. De Roost, zijn Roost, is hem steeds zeer dierbaar geweest.

Gust, wij zullen ons in de toekomst blijven inzetten om de Roost verder te beschermen en te bewaren zoals jij het gekend hebt en graag zag. Wij zullen verder zetten waar jij mee begonnen bent.

Mia, Griet, Jos en de kinderen, Natuureservaten Zuiderkempen wenst jullie veel sterkte toe. Wees steeds welkom voor een wandeling in de Roost met de prachtige herinneringen die Gust ook hier achterlaat.

Op WEEKEND in AMELAND

Gedurende het voorbije O.H. Hemelvaartweekend nam Laakdal het Waddeneiland Ameland in. Ondanks het weer als grote spelbreker werd het eiland intensief verkend, zowel te voet als met de fiets. De plantjes waren duidelijk wat later, maar de vogelwereld was reeds in volle doen.

Over de duinen verschenen geregeld bruine en blauwe kiekendieven, alsook een eenzame velduil. Op de meeste duintoppen hielden tapuiten de wacht. De kleinere zangvogels zongen volop in de nattere duinpannen. En in de polders waren vooral de weidevogels paraat : scholeksters, grutto's, tureluurs,... baltsten om ter hevigst. Duizenden rotganzen, goudplevieren en rosse grutto's hielden nog even halt op hun verre reis naar het noorden. Ook op het wad kregen onze ogen de kost. Vele eider- en bergeenden en enorme aantallen steltlopers zoals steenlopers, zilverplevieren en strandlopers allerlei doorploeterden het slik. Vergeten we ook niet de sierlijke lepelaars en de talrijke visdiefjes.

Een van de hoogtepunten was zeker de boottocht naar de Robbenbank. Meer dan 80 zeehonden lagen er luierend in de zon. De tussenstop op de schelpenbank was dan weer voor de kleinsten onvergetelijk. Kwam bij dit menu van natuurgenieten nog een goed hotel, een uitstekende gastronomie en een schitterende leiding ! Het hoeft dan ook niet meer gezegd dat het (ondanks het mindere weer) weer goed was. JAN, HARTELIJK DANK!!!!

P.S. : Wij kijken al uit naar volgend jaar. De Duitse Eifel zal onze volgende ontmoetingsplaats zijn.

Uit de Milieuraaden

Hulshout

De laatste vergadering van de van de MINA-raad was de vertegenwoordiger van Natuureservaten afwezig, wegens andere verplichtingen. In een volgende nummer van ons tijdschrift brengen we verslag uit over deze MINA-raad. Op de agenda stond o.a. een voorstel tot het voorzien van een werkingsbedrag voor de MINA-raad op de gemeentelijke begroting.

Laakdal

Onlangs was Guy Vaickx. vanwege de jagers, gastspreker op de milieuraad. Hij hield er een 'vlammend' betoog over wildbeheerseenheden, wildbeheersplannen en weidelijk jagen. Een aantal jagers wil blijkbaar dringend aan hun imago werken. En volgens het nieuwe jachtdecreet zullen ze "verstandig gebruik moeten maken van de wildsoorten". We bemerken wel de positieve mentaliteitsverandering maar de jagers zien als medebeheerders van de open ruimte ... daar hebben de meeste natuurliefhebbers in Laakdal het nog moeilijk mee. Onze werkgroep heeft dan ook voorlopig nog geen afgevaardigde in de plaatselijke WBE.

Herselt.

De Herseltse Minaraad besprak in haar vergadering van juni de toepassing van het bermbesluit, het GNOP en de jaarlijkse plantactie.

In de vergadering van augustus werden de volgende punten besproken :

- kleinschalige waterzuivering en erfbeplanting bij landbouwbedrijven.

- aanpassing van het subsidiereglement op aankoop van gronden door natuurverenigingen.
- maatregelen om afvalwater te voorkomen en drinkwater te sparen.

Het GNOP in Hulshout

Bij de uitvoering van het GNOP komen links en rechts enkele angeltjes en schietgeweertjes boven. Zo zijn er een aantal werken gepland waar nu ineens blijkt dat het gemeentepersoneel dit niet mag doen. om verzekeringstechnische redenen. Het voorbeeld waaraan wij denken betrof hier wel slechts een vrij bijkomstige activiteit (zwaluwnesten hangen bij particulieren), maar toch hadden wij dat wat vlotter lopend ingeschat. Maar tja, verkeerd gedacht!

Jumbo 1.

Jumbo heeft een grote en lange slurf en eet gras. Neen. het is geen olifant, maar een opzuigmachine die het Laakdalse gemeentebestuur onlangs heeft aangekocht.

Daar waar vroeger de bermbegroeiing langs de wegen werd geklepeld en het maaisel gewoon ter plaatse bleef liggen, wordt het afgemaaide gras nu onmiddellijk opgezogen en afgevoerd. De wegbermen worden op deze manier sterk 'verarmd' waardoor allerlei bloemen veel meer kans krijgen. Binnen enkele jaren krijgen we dus zeker veel meer bloemetjes langs de Laakdalse wegen. Natuurreservaten vzw dankt het Gemeentebestuur van Laakdal voor dit knappe initiatief.

Jumbo 2.

Herselt heeft ook al enkele jaren een Jumbo, Bij de aankoop waren we vol lof over dit initiatief. Met de jaren blijft Jumbo echter meer en meer op stal en wordt er ijverig gemaaid met de klepelmaaier, het maaisel wordt niet meer afgevoerd en de maaidata worden niet meer gerespecteerd. De Herseltse Minaraad verzocht het schepencollege de bepalingen van het bermbesluit correct toe te passen.

Uit de Reservaten

De Langdonken.

Hooien, bij droog en warm weer is het kinderspel, bij regen een ware nachtmerrie ! Na de overnatte julimaand sloop de twijfel bij enkelen binnen. Zouden we dit jaar ons hooi wel droog krijgen ? We waren dan ook meer dan blij met het stralende zomerweer in augustus. Meer dan 2000 botten hooi werden geperste Onze hooikeerder hield prima stand, onze sterke maar al behoorlijk wat jaren tellende David Brown (tractor wel te verstaan) daarentegen begon halverwege een keerbeurt vervaarlijk te dampen en te stampen. Die werd dan ook afgevoerd naar de garage. We huurden een tractor waar enige hobbyboer alleen maar kan van dromen : de motor draait rustig en gelijkmatig, de rookgassen worden afgevoerd, je zit in een cabine uit de hete zon. hindernissen worden probleemloos genomen, het stuur draait gemakkelijk, de lift werkt prima, de goede vering geeft je het gevoel op een zachtkabbelende zee te dobberen ... Onze hooiers van dienst zijn er nog steeds van in de wolken.

Een deel van het hooi is al verkocht, een deel wacht nog op een koper.

Geïnteresseerden bellen Benny Van Dyck (013/783609).

Het Goor

Dit jaar is de waterstand in het Goor tot begin juli zeer hoog gebleven. Andere jaren maken wij ons zorgen over verdrogingsverschijnselen, met negatieve invloed op de flora, maar wat dat betreft zit het dit jaar goed. Blijkt wel dat wij, zoals de boeren, nooit tevreden zijn over het weer: als het zo nat blijft, is het niet zo duidelijk hoe wij onze brug gaan leggen (we plannen namelijk een brug over een gracht). In het water werken ligt niet zo voor de hand. We willen de buizen op minerale bodem te leggen, en onder water is dat niet eenvoudig vast te stellen. We gaan toch maar de gemeentewerkers vastleggen. Een nieuwtje misschien: we hebben bezoek gehad van vandalen, die onze reservaatborden vakkundig afgebroken hebben. We hopen op korte termijn alles te herstellen.

Netevallei - Schaaapwees

Al meer dan zeven jaar tracht Natuurreservaten vzw langs juridische weg een stuk natuurgebied van meer dan een hectare, gelegen in de Netevallei, voor de natuur terug te winnen. Dit stuk vochtig elzenbroekbos werd illegaal ontbost, opgehoogd en voorzien van een loods door een firma in grondwerken uit Herselt. Wat voor iedereen zo klaar als een klontje is, aangezien alles illegaal uitgevoerd werd, bleek voor de rechtbank van Turnhout een niet te nemen hindernis.

Vijfjaar heeft men hier nodig gehad om tot een vonnis te komen. Voor het bouwen van de loods moest een beetje meerwaarde betaald worden en voor wat betreft de vegetatiewijziging en de ophoging verklaarde de rechtbank zich onbevoegd, of was het onbekwaam. Natuurreservaten vzw is in beroep gegaan tegen deze lakse uitspraak.

Op 17 mei werd er op verzoek van het Hof van Beroep van Antwerpen door een deskundige een plaatsbezoek gebracht aan het opgehoogde stuk natuurgebied. Door op verschillende plaatsen met een kraan een put te graven tot op het oorspronkelijk maaiveld, stelde hij vast dat het natuurgebied over gans de oppervlakte werd opgehoogd met 1 a 1,5 meter. Dit met bouwafval, plasticafval en puin.

Meer dan 10.000 m3 afval, of 1.000 grote camions, werd hier illegaal in natuurgebied gestort. Geen vijf jaar maar drie uur heeft het geduurd om tot deze bevinding te komen. Hopelijk komt het Hof van Beroep van Antwerpen vlug tot een eerlijk vonnis zodat wij terug aan de natuur kunnen geven wat de natuur toekomt.

Wordt vervolgd...

De Roost en Craeywinckel.

Begin april zagen sommige wandelwegen in De Roost, geel van het Speenkruid. Men werd er zowaar 'keilyrisch' van. Ondanks zijn naam helpt dit plantje niet echt tegen het speen, maar misschien kan een gedichtje over de *Ranunculus ficaria* de pijn wat verzachten.

Lang duurde het echter niet of het gele tapijt verdween en de Brandnetels kwamen opdagen. Toch hebben we de indruk dat de netels een stapje terug zetten ; ze maken wat plaats voor Valeriaan, Melkeppe, Hondsdraf, Muskuskruid, Glidkruid, Bosannemoon en .. voor ons.

Ten gerieve van de wandelaars zijn er in De Roost drie informatieborden aangebracht. Er staat wat uitleg op over het gebied en het beheer en er wordt nogmaals gevraagd de honden aan de leiband te houden, want het reservaat lijkt soms wel een hondenspeelplaats.

Op de Craeywinckel hebben we een Beflijster waargenomen. Deze lijsterachtige lijkt op de merel maar is minder zwart en doffer van kleur hij heeft een witte halvemaanvormige vlek (bef) op de borst. Ook de torenvalken hebben het op de Craeywinckel blijkbaar naar hun zin. In de nestkast, die nog maar pas was opgehangen, hebben ze zes jongen groot gebracht. Dit succes zal we! wijzen op een hoog en gevarieerd voedselaanbod.

Het wordt daar een gevaarlijke en onrustige tijd voor muisjes!

De Steenkensbeek

Weinig nieuws, behalve dat we financieel met ons Steenkensbeekproject flink onder nul zitten. Maar daaraan kan gedeeltelijk een mouw gepast worden door de verkoop van hout. Dat staat dan ook op het programma. Even terzijde, dit hoeft jullie natuurlijk niet tegen te houden om snel nog een storting te doen op het project "Steenkensbeek".

Voor U gelezen

Een fractie van een fractie van een fractie.

Uit het antwoord van minister Baldewijns op een parlementaire vraag blijkt dat 2/3 van de door de rechtbank uitgesproken afbraakvonnissen, voor illegale constructies in natuurgebied, niet worden uitgevoerd.

Verhoudingsgewijs situeren de meeste niet uitgevoerde beslissingen zich in onze provincie. Ongeveer 90% van alle milieudelicten wordt geseponneerd, dit wil zeggen dat er een overtreding wordt vastgesteld maar dat er geen strafrechtelijk gevolg aan gegeven wordt. Van de overige 10% waar wel een veroordeling is uitgesproken, wordt ongeveer 2/3 niet uitgevoerd.

Dus in een fractie van een fractie van een fractie van alle milieumisdrijven wordt een vonnis uitgesproken dat ook werkelijk wordt nageleefd of uitgevoerd.

Beschamend voor een land dat beweert een democratische rechtsstaat te zijn.

Hondstrouw

Dat honden trouw zijn aan hun baasje en mannen aan hun vrouwtje is algemeen geweten, maar hoe zit dat nu bij de vogels. DNA tests hebben aangetoond dat overspel welig tiert bij onze gevederde vrienden en dat bepaalde soorten daartoe meer aanleg vertonen dan andere.

Zwanen hebben de reputatie hun partner eeuwig trouw te blijven en die reputatie blijken ze uit het onderzoek ook te verdienen. Onder hun nakomelingen viel niet één 'onwettig' jong te bespeuren.

Rietgorzen daarentegen behoren tot de , frivolere soorten: minder dan de helft van hun jongen zijn afkomstig van de officiële vader. Ook bij de zwaluwen trof men 26% 'onwettige' jongen aan.

Waarom sommige vogelsoorten trouw zijn en andere niet heeft het onderzoek niet kunnen achterhalen, maar ieder van ons zal wel vlug tien redenen kunnen opsommen om vreemd te gaan en misschien wel twintig om trouw te blijven.

OPEN NATUURDAGEN

Onze dag ging door in kasteel Ter Borcht in Westmeerbeek. Het werd een voltreffer ! We kregen maar liefst 1.500 bezoekers over de vloer. Het schitterende park werd ijverig bezocht, de grote wandelingen kenden een groot succes. Tal van vrijwilligers zetten hun beste beentje voor: gidsen, tappen, ontbijt tafel dekken, taartenbakkers, groene winkel openhouden, opkuisers.

Aan iedereen een dank je wel! Natuurreservaten vzw. leeft in onze regio, dat is wel duidelijk. En toch, af en toe horen we eens een conservator morren. Wat blijkt: onze beheerswerkdagen blijken maar matig succes te hebben. Op die dagen worden er in de verschillende reservaten beheerswerken uitgevoerd

maaïen, kappen, afvoeren, plaggen, ... Natuurreservaten vzw heeft professionele beheerswerkers in dienst. Toch is het vrijwilligerswerk onontbeerlijk. Vooreerst krijgen de professionelen onmogelijk alle werk gedaan. Bovendien is zo'n dagje, half dagje of zelfs een enkel uurtje beheerswerk een unieke manier om met de natuur in onze reservaten kennis te maken. Je werkt meestal op de mooiste natuurplekjes, fysiek is het zeker niet ongezonder, je werkt samen met andere natuurvrienden en last but not least: onze reservaten worden er alleen maar mooier van. Uiteraard zie je vaak pas het volgend jaar wat jouw beheerswerk opgeleverd heeft, maar dat kan je alleen maar aansporen om dan zeker eens terug te komen.

En zie : Natuurreservaten vzw nodigt jou uit om ook eens de handen uit de mouwen te steken. In veel reservaten in Vlaanderen gaat op 22 november de DAG VAN DE NATUUR door. Onze Afdeling Zuiderkempen organiseert dat weekend hun jaarlijks eefestijn in Blauberg. Daarom vliegen wij erin op 25 oktober. Verder in dit nummer lees je waar, wanneer, hoe.

Uiteraard blijf je meer dan van harte welkom op de andere werkdagen in dees of 't geen reserlaat! Doen joh!

Rare Vogels

In april vonden wij tijdens het controleren van bosuilennestkasten twee broedende vrouwtjes mandarijneend. Te Blauberg zat een vrouwtje op 16 eieren en te Varendonk broedde zelfs eentje op 19 eieren. Beide nestkasten hangen in het midden van een bos op ongeveer 6 m hoogte.

Bij controles van torenvalkenbakken in juni stootten wij op nog grotere exotische krakers. Te Blauberg hangt er een bak in een eik aan de rand van een grote weide. Onder een laag van witte donsveertjes vonden wij niet minder dan 10 witte ganzen eieren. Een paartje nijlganzen die geregeld in de buurt foerageren, zijn zeker de gelukkige ouders. In Eindhout was een bak aan de rand van een populierenbos reeds verlaten. Maar talrijke witte donsveren en grote witte eischalen verraadden ook hier de identiteit van de vorige huurders.

Mandarijneenden horen van nature thuis in China, hier broeden ze in boomholten. Omwille van hun prachtig vederkleed worden ze veel in gevangenschap gehouden. Steeds meer exemplaren ontsnappen en verwilderen. Nijlganzen zijn oorspronkelijke bewoners van Afrika. Het is onwaarschijnlijk dat Afrikaanse vogels tot hier geraken. 'Onze' vogels zijn ook weer allen ontsnapte siervogels en hun nakomelingen.

Nijlganzen, Mandarijneenden, Canada-ganzen, Carolina-eenden, Halsbandparkieten,... onze natuur lijkt wel een dierentuin ! Mooi ?!

Oproep

De JNM-ZoogdierenWerkGroep vraagt onze medewerking bij de inventarisatie van de in het wild levende zoogdieren in Vlaanderen. Personen die gegevens liggen hebben omtrent zoogdieren in onze reservaten/mogen deze informatie doorgeven aan de conservators.

